

COVID SONRASI MELANKOLİSİ İÇİN SOMUT BİR ÜTOPYA

**A Concrete Utopia for
Post-COVID Blues**

Çeviri | Translation (ENG-TR)

Eda Sevinin

Yazar | Author
Bengi Akbulut

Concordia Üniversitesi | Concordia University

İllüstratör | Illustrator
Başak Arslan

COVID-19 Sonrası Melankolisi İçin Somut Bir Ütopya

Bengi Akbulut

Mart 2020'deki ilk karantina dalgası ve ardından gelen ekonomik yavaşlamayla karbon emisyon oranlarındaki düşüş ekranlarımıza yansıtıldığında, kimileri küçülmenin (*degrowth*) sefaletini gözler önüne serdiği gerekçesiyle bu durumu topa tuttu. Benedict McAleenan *Spectator*'da "[B]u ekonomik bir korku filmi tablosu," diye yazıyor ve pandeminin tetiklediği kasıtlı ekonomik durgunluğun "küçülmenin harekete geçmiş hâli" olduğunu iddia ediyordu. "Küçülme insanların hayatlarını mahvediyor," diyen McAleenan'a göre "bugün bundan dersler çıkarmalı ve küçülmeyi sonsuza dek reddetmeliyiz!"

Pandeminin gözler önüne serdiği bir sefalet varsa, o da büyümenin sefaleti. Dünya çapında büyüme ekonomilerinin yalnızca kırılma anını değil, adaletsiz doğasını da açıkça ortaya koydu pandemi. Krizin orantısız yükü en başta temel ihtiyaçlara erişimdeki yıkıcı eşitsizlikte ortaya çıktı. Pek çok insan ücretli işlerini kaybedince gıda, barınma ve temel hizmetlere -en önemlisi de sağlık hizmetlerine- erişimini kaybetti. Kapitalist piyasa ekonomilerinde temel mal ve hizmetlerin meta olması temel ihtiyaçları karşılama becerisinin ücretli işte çalışmaya bağlı olduğu anlamına geliyor. Yani, toplumlar olarak yalnızca ücret karşılığı çalışanların ihtiyaçlarını karşılama hakları olduğu konusunda bir karara varmış görünüyoruz.

Madalyonun diğer yüzünde ise toplumlar olarak verdiğimiz bir başka karar var: ihtiyaçlarımızı karşılayanlara nasıl davranacağımız. Temel malları ve hizmetleri üreten, yani sağlık hizmetlerinde, yaşlı bakımında, gıda tedarikinde ve taşıma sektöründe çalışan hayati önemdeki işçilerin "keşfi" -ve her ne kadar sözde kalmış ya da daha iyisi, alkışta kalmış olsa da yenilenmiş bir takdir- günden güne hayatta kalmak için sırtımızı yasladığımız işlerin ne kadar görünmez, düşük ücretli ve değersizleştirilmiş olduğunu öne çıkardı. Hayati önemdeki işler yalnızca ücret ve toplumsal takdir bakımından yeterince karşılık görmeyenler değil, aynı zamanda oldukça güvencesiz, cinsiyetlendirilmiş, ırksallaştırılmış ve çok kötü çalışma koşulları dayatan işler. Pandemi sırasında insan sağlığını tehdit eden koşullarda saatler boyunca çalışmak zorunda kalanlar, toplumlarımızın hayatta kalmasını ve kendini yeniden üretmesini mümkün kılan devasa bir altyapıyı da sağlayanlar.

COVID-19, pandemiyi küçülme kisvesinde sunmaya çalışan yanlışlıklarla dolu çabaların görmezden geldiği daha netameli bir meseleyi de açığa çıkardı: ekonomilerimiz ihtiyaçları karşılamak üzere ya da hayatta kalmak için temel önemdeki mal ve hizmetleri üretenleri merkeze alacak şekilde tesis edil-

[1] McAleenan, Benedict. «The Coronavirus Crisis Reveals the Misery of 'Degrowth',» 27 Mart 2020. <https://www.spectator.co.uk/article/the-coronavirus-crisis-reveals-the-misery-of-degrowth->

KÜÇÜLMEMEYE DAYALI BİR GELECEK,

SÜREKLİ EKONOMİK BÜYÜME
VE BİRİKİM YERİNE

İNSAN YAŞAMININ VE
İNSAN DIŞINDAKİ
YAŞAMIN
ADİL VE EŞİT
SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİNİ
MERKEZE ALIR

KÜÇÜLMEMEYE DAYALI BİR GELECEK

SÜREKLİ EKONOMİK BÜYÜME VE BİRİKİM YERİNE

İNSAN YAŞAMININ VE
İNSAN DIŞINDAKİ YAŞAMIN
ADİL VE EŞİT SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİNİ
MERKEZE ALIR

miş değil. Ekonomilerimizin ayarı, “kâr sağlayan” yerine “gerekli olanı” sunacak şekilde yapılmamış. Pandeminin ilk günlerinde yaşanan cerrahi maske kıtlığını hatırlayın. Neyin ne kadar üretilceğine ekonomik büyüme, kâr birikimi ve piyasa rekabeti güdümünde karar veriliyorsa, üretilen ürünlerin toplumsal açıdan faydalı olacağına, gerçek bir ihtiyacı karşılayacağına ya da bu gibi dönemlerde bizi dayanıklı kılacağına hiçbir garantisi yok.

COVID-19’in gözler önüne serdiği sefalet, ekonomilerimizin temelde yanlış kavranmış amaçlara hizmet ettiği ve bunlara yeniden yön verme ihtiyacının aciliyetidir. Popülerleşmiş kavramsal yanılgıya rağmen, küçülme aslında tam da bu demek. Küçülme yalnızca -ve dahi öncelikli olarak- bir ölçek küçültme projesi değil, yani ekonomilerimizdeki malzeme ve enerji kullanımını azaltma projesi değil. Daha önemlisi, küçülme, ekonomilerimizin hizmet ettiği hedef ve değerlere yeniden yön verme projesi. Küçülme savunucuları D’Alisa, Demaria ve Kallis, küçülme (yalnızca) daha az meselesi değil, aynı zamanda başka bir dünya meselesidir, diyorlar. Küçülme, kolayca iyiye eşitlenveren ve toplumsal bir hedef olarak sahiplenilen ekonomik büyüme fikrini sarsıyor; ekonomik ilişkilerin doymak bilmez büyüme arayışı yerine bakım, paylaşım, dayanışma, adalet ve demokrasi gibi tamamen farklı ilkeler çerçevesinde örgütlendiği bir toplum talep ediyor. Her ne kadar sokağa çıkma kısıtlaması ve eve kapanma önlemlerinin bize dayattığı sınırlar küçülme tınları taşısa da COVID-19’in pek çoğumuza dayattığı zoraki yoksunluk ve geçim kaynaklarının kaybı küçülme değil.

Yine de bu, pandeminin bize üzerine bina edebileceğimiz bir şeyler vermediği anlamına gelmiyor; pandemi daha temelde ekonominin yönünü değiştirme/ekonomiyi yeniden örgütleme anlamında küçülme fikrini gündeme getirdi. Temel mal ve hizmetlerin sağlanmasını merkeze alacak şekilde ekonomilerimizi yeniden örgütleme çağrılarıyla birlikte, hayati önemdeki işlerin ve çalışanların pandemi tarafından apaçık görünür kılınan rolleri küçülmeye dayalı bir geleceğin köşe taşları. Bu yeniden dolaşıma giren takdir, çalışmaya ve çalışmanın ihtiyaçları karşılama kapasitesiyle olan ilişkisine dair daha büyük sorularla el ele ilerliyor. Evrensel temel gelir tasarılarının pandeminin zirvesinde ortak akıl hâline gelmiş olması tesadüf değil. Küçülme savunucuları bir süredir (ücretli) işle refahın birbirinden ayrı tutulmasını savunuyor – bu ayrışma sadece çevresel baskıları azaltacağı için değil, ücretli işi tahtından edeceği için de. Diğer yandan, dayanışma temelli öz örgütlü tedarik ağlarının yaygınlaşması da ekonomik ilişkilerin paylaşım, dayanışma ve yeterlilik doğrultusunda tabandan yeniden örgütlenmesinin gerçek kapasitesini gösteriyor.

“Kriz” (*crisis*) kelimesinin Yunanca kökeni bir dönüm noktasına, yeni imkânların belirginleştiği bir kopuşa işaret eder. Pandemi krizi, böylesi bir kopuşu daha da ön plana

çıkardı; biz de bu vesileyle daha azla yetinecek ve daha farklı biçimlerde örgütlenebilecek ekonomilerin inşa edilmesini ısrarla talep edebiliriz. Küçülme dayalı bir gelecek, sürekli ekonomik büyüme ve birikim yerine insan yaşamının ve insan dışındaki yaşamın adil ve eşit sürdürülebilirliğini merkeze alır. Bu türden bir merkez kayması pek çok biçim alabilir: madencilik faaliyetleri, fosil yakıt üretimi, askeri harcamalar ve reklamcılık gibi sektörlerden uzaklaşıp sağlık hizmetleri, eğitim, ekolojik-onarıcı tarım ve yerel gıda sistemleri gibi toplumsal ve ekolojik yeniden üretim kapasitesini sürdürecektir ve onaracak sektörlerle geçişe işaret eder. Bu geçiş ilk sektör grubuna sağlanan sübvansiyonlardan vazgeçip kamusal finans desteklerini ikinci sektör grubuna aktarmamız, vergilendirme sistemlerini zararlı ekonomik faaliyetlere yaptırım uygulayacak ve sosyo-ekolojik yeniden üretimi ödüllendirecek şekilde yeniden yapılandırmamız ve hafriyatçılığa (*extraction*) demokratik yollarla belirlenmiş üst sınırlar koyarak büyüme ekonomilerinin yarattığı toplumsal ve ekolojik yıkımı dizginlememiz anlamına gelebilir.

Merkeze, eşit ve adil geçimi koymak aynı zamanda herkesin temel mal ve hizmetlere erişimini sağlamak anlamına geliyor. Bu amaca giden muhtemel güzergâhlar arasında sağlık hizmetleri, eğitim ve barınma gibi temel hizmetlerin meta olmaktan çıkarılması (*decommodification*) ve/veya evrensel temel gelir programlarıyla herkes için asgari düzeyde refahın sağlanması yer alıyor. Temel ihtiyaçların karşılanmasını piyasa temelli ücretli çalışmadan ayrı tutmak yalnızca sömürüye dayalı, yabancılaştırıcı ve onur kırıcı işlerde çalışma baskısını azaltmaz. Aynı zamanda refah, istihdam ve ekonomik büyüme arasındaki bağlantıyı da koparır. Herkes için insana yakışır refah düzeyini güvence altına almak aslında geçim kaynaklarımızı bölüşüm (*distribution*) biçimimizi kökten değiştirmeye dair bir karar. Başka bir deyişle refahı, yarattığı varsayılan işler uğruna ekonomik büyümeyi devam ettirme ihtiyacından koparma kararı.

Aslına bakılırsa, bir küçülme ütopyası neyin çalışma olduğuna ve düzgün bir hayat sürdürmek için hangi işin gerekli olduğuna dair baskın anlayışı kıracaktır. Tarihi oldukça eskiye dayanan feminist toplumsal üretim politikaları üzerine inşa edilen küçülmeye dayalı bir gelecek, insanın ve insan dışındaki canlıların hayatını sürdüren emek türlerinin tanıdığı ve değer gördüğü bir gelecek. Bakım gelirinin yanı sıra hayati önemdeki çalışanların hak ve faaliyetlerini genişleten ve kamu yatırımlarını toplumsal ve ekolojik yeniden üretime yönlendiren politikalar, değer atfettiğimiz işlerin değişmesinde etkin rol oynayacaktır.

Küçülme, bir ekonomiyi küçültme projesi olduğu kadar otonomi ve demokrasi projesidir de. Bir küçülme ütopyasında ekonomik ilişkilerin öz yönetimine dair becerilerimiz büyük ölçüde artacaktır. Ekonomik karar alma süreçlerini demokratikleştirmek, yani herkesin kendi hayatını etkileyen karar alım süreçlerine katılmasını sağlamak, kendi başına bile peşinden koşmaya değer

bir hedef. Bu hedef ekonomilerimizin sürdürdüğü toplumsal ve ekolojik yıkım faaliyetlerine karşı bir güç işlevi de görüyor. Kurumsal iktidarın dizginlenmesi, finans sektörü için demokratik bir denetim mekanizmasının oluşturulması, katılımcı kamu bütçelemesi ve üretim kapasitelerinin demokratik yönetimi bir küçülme ekonomisinin temel dayanaklarıdır.

COVID-19 sonrası zamanlar için bir küçülme ütopyası, pandemiye cevaben ortaya çıkan uygulamalar ve tasavvurlar üzerine inşa edilebilir ama bunların ötesine geçmesi gerekir. Açılan siyasi tahayyül ve eylem alanı daha kapsamlı kurumsal ve siyasal değişim doğrultusunda yönlendirilmeli. Bugün, geniş taban desteğine hitap etme ve onu seferber etme becerisine sahip bir küçülme politikasına her zamankinden daha çok ihtiyacımız var ve küçülme, ekonomik daralma olarak (yanlış) anlaşılma riskini göze alamaz. Küçülmenin herkesin refahını, toplumsal ve ekolojik yeniden üretimi ve ekonomik demokrasiyi merkeze koyma çağrısı dönüştürücü bir yol haritası ve somut bir ütopya oluşturabilir.

A Concrete Utopia for Post-COVID-19 Blues

by Bengi Akbulut

When the news of dipping carbon emissions hit our screens with the first waves of lockdowns and the corresponding economic slowdown in March 2020, some were quick to denounce it as revealing the misery of degrowth. "This is an economic horror show," wrote Benedict McAleenan in the *Spectator*, claiming that the deliberate recession triggered by the pandemic was "degrowth in action". "[D]egrowth devastates people's lives" says McAleenan, and "[w]e should learn this lesson today and reject degrowth forever".¹

The pandemic indeed revealed a misery, but of growth. It laid bare not only the fragility of growth economies worldwide but their unjust nature. The disproportionate burden of the crisis was manifested first and foremost in the ravaging inequalities in access to basic needs. Many lost access to food, shelter and basic services—most importantly health care—as they lost their paying jobs. That basic goods and services are commodities in capitalist market economies means that the ability to fulfill basic needs is tied to having a wage. That is to say, we seem to have made a decision, as societies, that only those, who work for monetary compensation, are entitled to fulfill their needs.

The flip side is another decision we seemed to have made on how to treat those who provide for our needs. The "discovery" of workers producing these basic goods and services, i.e. the essential workers in healthcare, elderly care, food provisioning and transit, has brought to the fore how invisible, underpaid and undervalued the work we rely on for our day-to-day survival is—and a renewed appreciation, albeit often limited to lip service—better yet an applaud service. Not only is essential work poorly rewarded, both in terms of pay and social recognition; but it is also often highly precarious, gendered and racialized, performed under very poor conditions. Those we oblige to work longer, more demanding hours under health-threatening conditions during the pandemic are the ones who provide the massive infrastructure by which our societies survive and reproduce themselves.

COVID-19 revealed a more sinister issue, one that is often side-stepped in ill-conceived efforts to dress the pandemic as degrowth: our

[1] McAleenan, Benedict. «The Coronavirus Crisis Reveals the Misery of 'Degrowth',» 27 March 2020. <https://www.spectator.co.uk/article/the-coronavirus-crisis-reveals-the-misery-of-degrowth->

A DEGROWTH FUTURE
WOULD CENTER THE
EQUITABLE
SUSTENANCE OF

HUMAN AND
NON-HUMAN LIFE

RATHER THAN PERPETUAL ECONOMIC GROWTH AND
ACCUMULATION.

A DEGROWTH FUTURE WOULD CENTER THE EQUITABLE SUSTENANCE OF

HUMAN AND NON-HUMAN LIFE

RATHER THAN PERPETUAL ECONOMIC GROWTH AND ACCUMULATION.

economies are not wired in a way that could provide for needs, or center those who produce the goods and services essential for sustenance. They are not geared to supply the *necessary* beyond the *profitable*—recall the shortages of surgical masks in the early days of the pandemic. If what and how much to produce are decisions guided by economic growth, accumulation of profits and market competition, there is no guarantee that what ends up being produced is, in fact, socially useful, meets a real need or equips us with resilience at times like this.

The misery that COVID-19 revealed is the fundamentally misconceived ends our economies serve, and the urgent need to reorient them. And despite the popular misconception, degrowth is, in fact, exactly that. Degrowth is not only, or even primarily, a project of downscaling, i.e. reducing the material and energy use in our economies, but more importantly one of reorienting—the objectives and the values to which our economies serve. Degrowth is not a matter of (only) less, writes degrowthers D'Alisa, Demaria and Kallis, but different. It rattles the idea of economic growth, so readily equated to better and adopted as a societal objective; it seeks a society where economic relations are organized along radically different principles such as care, sharing, solidarity, equity and democracy, rather than endless pursuit of growth. And although the limits that lockdowns and confinement measures forced upon us had a degrowth ring to them, the involuntary deprivation and loss of livelihoods that COVID-19 pushed on many of us is not degrowth.

This does not mean, however, that the pandemic had not given us anything to build on; it is more fundamentally in this reorienting and reorganizing sense that it evoked degrowth. The role of essential work and workers that the pandemic put into sharp relief, coupled with calls to recenter our economies around provisioning of basic goods and services, are cornerstones of a degrowth future. This renewed appreciation went hand in hand with broader questions related to work and the link between the ability to work and fulfilling needs; it is no coincidence that universal basic income schemes became more of a common sense at the height of the pandemic. Such decoupling of (waged) work and well-being has been advocated by degrowthers, not only because it can alleviate environmental pressures but also because it dethrones paid work. The proliferation of solidarity-based self-organized networks of provisioning, on the other hand, speaks to the very real capacity of a grassroots reorganization of economic relations towards principles of sharing, solidarity and sufficiency.

The Greek root of the word “crisis” implies a turning point, a rupture that leads to possibilities. The pandemic crisis pushed forward one such rupture, through which we can push for rebuilding economies that can do with less and do it differently. A degrowth future would center the equitable sustenance of human and non-human life, rather than perpetual economic

growth and accumulation. Such a recentering can take a number of forms: it implies a shift away from certain sectors, such as extractive activities, fossil fuel production, military and advertising, towards those that sustain and regenerate the capacity of social and ecological reproduction, such as health-care, education, ecological-restorative agriculture and local food systems. It could mean, for instance, that we eliminate subsidies provided to the former and reroute public finance support to the latter; that we restructure taxation systems in ways that punish harmful economic activity and reward social and ecological reproduction; and that we curb the socio-ecological destruction created by our growth economies by establishing democratically-determined caps on extraction of resources.

Centering equitable sustenance also implies ensuring access to basic goods and services for all. Among possible routes to this end are the de-commodification of basic services such as healthcare, education and housing, and/or measures to guarantee a minimum level of well-being for all, for instance through universal basic income schemes. Decoupling paid market work and fulfilment of basic needs would not only relieve the coercion to work in exploitative, alienating and degrading jobs. It would also sever the link between well-being, employment and economic growth. Guaranteeing a decent level of well-being for all is, in fact, a decision to radically shift how we distribute the means of sustenance within our societies; a decision to delink it from the need to maintain economic growth for the jobs it supposedly creates.

In fact, a degrowth utopia would break with the dominant understandings of what constitutes work and what kind of work is necessary for surviving well. Building on the long history of feminist politics of social reproduction, a degrowth future is one where the types of labour that sustain human and non-human life are recognized and valued. Implementing a care income has been at the forefront of degrowth activism to this end and gained renewed impetus with the pandemic. Besides a care income, policies that expand the rights and entitlements of essential workers and public investment into social and ecological reproduction would be instrumental in shifting what we deem valuable as work.

Degrowth is a project of autonomy and democracy as much as it is one of scaling back, and our ability to self-govern our economic relationships would be radically expanded in a degrowth utopia. Democratizing economic decision-making, i.e. enabling all to participate in the making of decisions that affect their lives, is not only worth pursuing in itself; but would also function as a force against the socially and ecologically destructive activities our economies run on. Curbing corporate power, establishing democratic oversight over finance, participatory public budgeting, democratic governance of productive capacities are all facets of a degrowth economy.

A degrowth utopia for post-COVID-19 times can build on the practices

and imaginaries that emerged in response to the pandemic; but it needs to go beyond. The space of political imagination and action pushed open needs to be harnessed towards broader institutional and political change. A degrowth politics capable of appealing to and mobilizing broad-based support is needed more than ever today—and it can no longer risk being misunderstood as economic contraction. Rather it is in its call for recentering the well-being of all, social and ecological reproduction and economic democracy that degrowth can forge a transformative path and a concrete utopia.

